

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Tekst 1

1 maximumscore 2

twee van de volgende antwoorden:

- de alliteratie in regel 44 (van harde/scherpe klanken)
- Er wordt (in regel 45) verteld dat Apollo gewapend is.
- Er wordt (in regel 46) verteld dat de pijlen rammelen (waardoor de aandacht op de pijlen gericht wordt).
- Regel 47 bevat veel spondeeën (wat somberheid/dreiging suggereert).
- Apollo wordt (in regel 47) vergeleken met de nacht (en duisternis suggereert onheil).
- Er wordt (in regel 48) verteld dat Apollo een pijl afschiet.
- Er wordt (in regel 49) verteld/benadrukt (doordat δεινή vooraan staat) dat de boog vreesaanjagend/verschrikkelijk klinkt.

Of woorden van overeenkomstige strekking.

per juist antwoord

1

2 maximumscore 2

a

- (μετὰ δ') ἰὸν ἔηκε (regel 48)

1

b

- φαρέτρην (regel 45)

1

3 maximumscore 1

de Grieken/mensen (in het Griekse legerkamp)

Of woorden van overeenkomstige strekking.

4 maximumscore 2

a

- Door/tijdens de eeuwenlange mondelinge overlevering van (de inhoud van) de *Ilias* kan het niet-Myceense/eigentijdse element crematie door een zanger ingevoegd zijn.

Of woorden van overeenkomstige strekking

1

b

- Voorbeelden van een goed antwoord zijn:
  - Door het verbranden van de lichamen (van degenen die aan de pest gestorven waren,) wilde men besmetting voorkomen / de ziektekiemen uitroeien.
  - Omdat de mogelijkheid om dicht bij huis te begraven ontbrak, werd een dode gecremeerd (om eventueel de as mee naar huis te kunnen nemen).
  - Door de grote hoeveelheid doden was er te weinig tijd voor begraven.

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

5 maximumscore 1

Er wordt (vanaf regel 44) in enkele regels beschreven dat Apollo naar het Griekse kamp gaat en begint te schieten (en dat duurt veel korter dan negen dagen); er wordt daarna in enkele/minder regels beschreven dat er dagenlang / negen dagen lang (dieren en) mensen (ziek worden en) sterven / pijlen geschoten worden.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerkingen

- *Niet fout rekenen wanneer in het tweede deel van het antwoord in plaats van 'daarna' is genoteerd 'vanaf regel 50/51/52'.*
- *Niet fout rekenen wanneer als tweede deel van het antwoord is genoteerd 'er wordt daarna in één regel (namelijk regel 53) beschreven dat er dagenlang / negen dagen lang pijlen geschoten worden'.*
- *Niet fout rekenen wanneer het eerste deel van het antwoord ontbreekt en in het tweede deel van het antwoord het woord 'daarna' ontbreekt.*
- *Geen scorepunt toekennen wanneer in het tweede deel van het antwoord in plaats van 'daarna' is genoteerd 'vanaf regel 44/45/46/47/48/49'.*

6 maximumscore 2

- (Het imperfectum) ὄρχετο beschrijft het voortduren van een handeling: ze bleven maar gaan / ze gingen (voortdurend) / beschrijft de herhaling van een handeling: ze gingen achter elkaar / de ene na de andere 1
- (De aoristus) καλέσσατο beschrijft een afgesloten handeling / een handeling op zich / een handeling die het verhaal voortstuwt: hij riep (op/bijeen) / ontbood 1

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Bij beide delen van het antwoord het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het deelantwoord juist zijn.

7 maximumscore 1

(het idee om) de Grieken bij elkaar (te) roepen
Of woorden van overeenkomstige strekking.

8 maximumscore 1

(Zij stond aan de kant van de Grieken) vanwege/sinds het Parisoordeel / omdat de Trojaan Paris haar afgewezen had (in de schoonheidswedstrijd.)
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

9 maximumscore 3**a**

- tautologie 1

b

- Formules zijn (bijna) identieke (delen van) verzen/regels.
Of woorden van overeenkomstige strekking 1
- De (bijna) identieke (delen van) verzen/regels stelden de
ᾄδός/zanger/dichter in staat om (zingend) te improviseren.
Of woorden van overeenkomstige strekking 1

Opmerking

Bij het tweede antwoord van b het scorepunt niet toekennen wanneer alleen geantwoord is 'De (bijna) identieke (delen van) verzen/regels stelden de ᾄδός/zanger/dichter in staat de tekst / (delen van) verzen/regels (beter) te onthouden.'

10 maximumscore 2

- Apollo's priester was beledigd / slecht behandeld; uit wrok bracht hij
de pest over het Griekse legerkamp 1
  - Achilles' deel van de buit / eergeschenk / Briseïs was hem ontnomen /
Achilles was in zijn eer aangetast; uit wrok hield hij op met meestrijden 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Bij beide delen van het antwoord het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het deelantwoord juist zijn.

Tekst 2 en Tekst 1**11 maximumscore 1**

πόλεμός (regel 61)

12 maximumscore 1

(de regels) 61 en 62

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Tekst 3

---

13 maximumscore 1

dat Helena verliefd werd op Paris / de verleiding/ontvoering van Helena (door Paris)
Of woorden van overeenkomstige strekking.

14 maximumscore 1

Voorbeelden van een goed antwoord zijn:

- Aphrodite wordt beschreven als iemand die verwondbaar is / die kleinzielig is; dit past bij het kenmerk van de (homerische/Griekse) goden dat ze antropomorf zijn / menselijke eigenschappen hebben.
- Aphrodite wordt beschreven als een moeder die haar zoon probeert te beschermen; dit past bij het kenmerk van de (homerische/Griekse) goden dat ze antropomorf zijn / menselijke eigenschappen hebben / dit past bij het kenmerk van de (homerische/Griekse) goden dat ze in de oorlog ingrijpen ten gunste van hun kinderen (en favorieten).

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

Afbeelding 2 en Tekst 3

---

15 maximumscore 2

- Aphrodite
- Ares
- Iris

indien drie antwoorden juist	2
indien twee antwoorden juist	1
indien minder dan twee antwoorden juist	0

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Tekst 4

16 maximumscore 2

a

- ἕτερόν (regel 266)

1

b

- Achilles zegt dat er geen ontsnapping meer is voor Hector / dat Hector (door Athene en hem) gedood zal worden / zal boeten voor het verdriet van/om Achilles' vrienden / voor het doden van Achilles' vrienden.
Of woorden van overeenkomstige strekking

1

17 maximumscore 2

a

- --- | -- | --- | --- | --- | --

1

b

- Bij de versie met één sigma zou de eerste lettergreep kort zijn (en op deze plaats in de regel moet deze lettergreep lang zijn).
Of woorden van overeenkomstige strekking

1

Opmerking

Bij b niet fout rekenen wanneer alleen geantwoord is 'Op deze plaats in de regel moet de eerste lettergreep (van ἔσσονται) lang zijn.'

18 maximumscore 2

- (Hector spreekt alsof hij nog een kans heeft Achilles te verslaan en) Hector weet niet / het publiek weet (dat al bepaald is) dat hij/Hector verslagen zal worden / (in dit tweegevecht) zal sterven / dat Achilles zal winnen
- Zeus heeft (namelijk) Hectors noodlot (al) bepaald / gewogen (en het bleek het zwaarst te zijn) / de (doods)loten van hen beiden gewogen (en dat van Achilles bleek het lichtst te zijn)

1

1

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Bij het eerste deel van het antwoord het scorepunt alleen toekennen wanneer enerzijds is ingegaan op de kennis van het publiek of het gebrek daaraan bij Hector en anderzijds op de inhoud van die kennis.

19 maximumscore 1

- ὦς δὲ σὺ ῥέζειν (regel 259)

20 maximumscore 1

- φιλήμεναι (regel 265)

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

21 maximumscore 2**a**

- Voorbeelden van een goed antwoord zijn: 1
  - Hector wordt afgebeeld als de verliezende/zwakkere partij; hij zal ook inderdaad verliezen (van Achilles).
  - Achilles wordt afgebeeld als een roofdier; hij zal Hectors lichaam ook inderdaad beestachtig behandelen / dreigen rauw te verslinden.

b

- Voorbeelden van een goed antwoord zijn: 1
  - In het beeld worden roofdieren genoemd; hierdoor wordt angst opgewekt (bij Hector / bij de toehoorder/lezer).
  - Hector wordt afgebeeld als een (weerloze) prooi; hierdoor wordt medelijden opgewekt (bij de toehoorder/lezer).
  - Achilles wordt afgebeeld als een wolf die een schaap grijpt; hierdoor wordt afschuw (jegens Achilles) opgewekt (bij de toehoorder/lezer).

Opmerking

Zowel bij a als bij b het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

22 maximumscore 1

Achilles raadt Hector aan zijn uiterste best te doen / al zijn moed te verzamelen; hij beweert echter (in de regels 270-272) ook, dat Hector (zeker) de verliezer zal zijn / dat dit geen enkele zin heeft (en daaruit blijkt dat de woorden Παντοίης ἀρετῆς μμνήσκεο sarcastisch / niet serieus bedoeld zijn).

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

23 maximumscore 2**a**

- In het Grieks is Ἑκτορα/Hector lijdend voorwerp; in de vertaling is het / is Hector onderwerp.

Of woorden van overeenkomstige strekking

1

b

- (het tweede δ' en) ποιμένα λαῶν

1

Opmerkingen

- *Bij a het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.*
- *Bij a niet fout rekenen wanneer geantwoord is 'In het Grieks is Ἑκτορα/Hector accusativus; het is vertaald als(of het) nominativus (is).'*

Algemeen**24 maximumscore 2****a**

- Achilles/Hij richt zich in het leven op het behalen van roem/prestige.

Of woorden van overeenkomstige strekking

1

b

- Voorbeelden van een goed antwoord zijn:
  - Achilles/Hij kan lange tijd zijn waarde niet bewijzen op het slagveld doordat hij een conflict heeft met Agamemnon / doordat hij niet meer meedoet met de strijd.
  - Achilles/Hij verliest zijn beste vriend Patroclus (mede doordat hijzelf niet meer aan de strijd deelneemt).

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

4.2 Beoordelingsmodel voor de vertaling

	Kolon 25 (regel 348-349)	
25	maximumscore 2 Αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς (kolon 26) ἐτάρων ἄφαρ ἔζετο νόσφι En/Maar Achilles ging gauw/terstond ver van zijn/de vrienden zitten	
	Kolon 26 (regel 349)	
26	maximumscore 1 δακρύσας nadat/omdat hij was gaan huilen / huilend	
	Niet fout rekenen: nadat hij gehuild had	
	Kolon 27 (regel 349)	
27	maximumscore 1 λιασθείς, nadat hij zich verwijderd had / verwijderd	
	Niet fout rekenen: zich verwijderend Niet fout rekenen: λιάζομαι neerzinken	
	Kolon 28 (regel 350)	
28	maximumscore 1 θῖν' ἔφ' ἀλὸς πολιῆς, op het strand van de grauwe zee	
	Niet fout rekenen: πολιός wit	
	Kolon 29 (regel 350)	
29	maximumscore 1 ὀρόων ἐπ' ἀπείρονα πόντον· (uit)kijkend over/naar/op de eindeloze zee	
	ἐπὶ bij	0
	Kolon 30 (regel 351)	
30	maximumscore 2 πολλὰ δὲ μητρὶ φίλῃ ἠρήσατο (en) veel/hevig bad hij tot zijn (eigen/geliefde) moeder	
	Niet fout rekenen: πολλὰ dikwijls / veel dingen μητρὶ φίλῃ voor zijn (eigen/geliefde) moeder	0
	ἀράομαι verwensen/vervloeken	1

Vraag	Antwoord	Scores
31	<p>Kolon 31 (regel 351) maximumscore 1 χεῖρας ὀρεγνύς· terwijl hij zijn/de handen uitstrekte</p>	
	Niet fout rekenen: met uitgestrekte handen	
32	<p>Kolon 32 (regel 352) maximumscore 1 “Μῆτερ, ἐπεὶ μ’ ἔτεκές γε Moeder, omdat jij me (toch) voortgebracht hebt / voortbracht</p>	
	Niet fout rekenen: ἐπεὶ nadat	
	De woorden μινυνηθάδιόν περ ἔόντα zijn voorvertaald met: als iemand die maar kort zou leven	
33	<p>Kolon 33 (regel 353-354) maximumscore 2 τιμὴν πέρ μοι ὄφελλεν Ὀλύμπιος ἐγγυαλίξει Ζεὺς ὑπιβρεμέτης· had de met onweer dreunende Olympiër/Olympische Zeus me (juist) eer moeten geven</p>	
	Niet fout rekenen: τιμή genoegdoening/(schade)vergoeding	
34	<p>Kolon 34 (regel 354) maximumscore 2 νῦν δ’ οὐδέ με τυτθὸν ἔτισεν· (maar/en) nu eerde hij me zelfs niet een beetje / nu heeft hij me niet eens een beetje geëerd</p>	
	τυτθὸν klein/jong	0
35	<p>Kolon 35 (regel 355-356) maximumscore 2 ἦ γάρ μ’ Ἀτρείδης εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων ἠτίμησεν· want zeker/echt/werkelijk, de zoon van Atreus / de Atride, de over een groot gebied heersende Agamemnon / Agamemnon, heerser over een groot gebied, heeft mij beledigd / want de zoon van Atreus / de Atride, de over een groot gebied heersende Agamemnon / Agamemnon, heerser over een groot gebied, heeft mij zeker/echt/werkelijk beledigd</p>	
	Niet fout rekenen: Ἀτρείδης Atreïdes	
	Niet fout rekenen: εὐρὺ κρείων (de) machtige heerser	
	ἦ hij sprak / ik was / of / de/het	0

Vraag	Antwoord	Scores
36	<p>Kolon 36 (regel 356) maximumscore 1 ἐλὼν γὰρ ἔχει γέρας, want hij heeft mijn/het eergeschenk</p>	
37	<p>Kolon 37 (regel 356) maximumscore 1 αὐτὸς ἀπούρας.” nadat/doordat hij het zelf (van mij) heeft geroofd/afgenomen / door het zelf (van mij) af te pakken</p>	
38	<p>Kolon 38 (regel 357) maximumscore 1 Ὡς φάτο Zo sprak hij / Dat zei hij</p>	
39	<p>Kolon 39 (regel 357) maximumscore 1 δάκρυ χέων, een traan / tranen vergietend / (een traan / tranen) huilend</p> <p>Niet fout rekenen: in tranen</p>	
40	<p>Kolon 40 (regel 357) maximumscore 1 τοῦ δ' ἔκλυε πότνια μήτηρ en zijn machtige moeder luisterde naar hem / hoorde hem</p> <p>Niet fout rekenen: en de machtige moeder van hem / zijn machtige moeder luisterde Niet fout rekenen: τοῦ ernaar/het Niet fout rekenen: κλύω verhoren</p>	
41	<p>Kolon 41 (regel 358) maximumscore 1 ἡμένη ἐν βένθεσσιν ἀλὸς zittend in de diepte(n) van de zee</p>	
42	<p>Kolon 42 (regel 358) maximumscore 1 παρὰ πατρὶ γέροντι· bij haar oude vader</p> <p>Niet fout rekenen: bij haar/de vader, een/de oude man / een/de vorst πατρὶ een vader</p>	0

Vraag	Antwoord	Scores
<p>43</p>	<p>Kolon 43 (regel 359) maximumscore 2 καρπαλίμως δ' ἀνέδν πολιῆς ἀλὸς ἡὕτ' ὀμίχλη, (en) snel dook zij op uit de grauwe zee als een nevel</p>	
	<p>Niet fout rekenen: (en) snel dook zij op als een nevel van de grauwe zee Niet fout rekenen: πολιός wit πολιῆς niet als bijvoeglijk naamwoord bij ἀλὸς vertaald ἄλς zout Wanneer ἀλὸς op dezelfde manier fout is vertaald als in de beide kola 28 en 41, hier niet meer aanrekenen. Wanneer ἀλὸς op dezelfde manier fout is vertaald als in kolon 28 of als in kolon 41, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van 2 scorepunten.</p>	<p>0 0</p>
	<p>Kolon 43 (regel 359) Wanneer πολιῆς op dezelfde manier fout is vertaald als in kolon 28, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van 2 scorepunten. als onderwerp 'hij' genoteerd</p>	<p>0</p>
<p>44</p>	<p>Kolon 44 (regel 360) maximumscore 2 καί ῥα πάροιθ' αὐτοῖο καθέζετο en zij ging (dan/vervolgens) tegenover/voor hem zitten</p>	
	<p>πάροιθ' eerder dan</p>	<p>0</p>
	<p>Kolon 44 (regel 360) als onderwerp 'hij' genoteerd Wanneer ook in kolon 43, hier niet meer aanrekenen.</p>	<p>0</p>
<p>45</p>	<p>Kolon 45 (regel 360) maximumscore 1 δάκρυ χέοντος, terwijl hij een traan / tranen vergoot / (een traan / tranen) hilde</p>	
	<p>Niet fout rekenen: omdat hij een traan / tranen vergoot / (een traan / tranen) hilde Wanneer δάκρυ χέοντος op dezelfde manier onjuist is vertaald als δάκρυ χέων in kolon 39, deze onjuistheid hier niet meer aanrekenen. χέοντος niet verbonden met αὐτοῖο (kolon 44)</p>	<p>0</p>

Vraag	Antwoord	Scores
<p>46</p>	<p>Kolon 46 (regel 361) maximumscore 1 χειρί τέ μιν κατέρεξεν, (en ze) streefde hem met haar hand</p>	
	<p>Kolon 46 (regel 361) als onderwerp 'hij' genoteerd Wanneer ook in kolon 43 en/of kolon 44, hier niet meer aanrekenen.</p>	0
<p>47</p>	<p>Kolon 47 (regel 361) maximumscore 1 ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε· (en ze) zei een/het woord / nam het woord en (ze) zei / sprak (het uit)</p>	
	<p>Kolon 47 (regel 361) als onderwerp 'hij' genoteerd Wanneer ook in kolon 43 en/of kolon 44, hier niet meer aanrekenen. Wanneer niet in kolon 43 en/of kolon 44, maar wel in kolon 46, hier opnieuw aanrekenen.</p>	0
<p>48</p>	<p>Kolon 48 (regel 362) maximumscore 1 “Τέκνον, τί κλαίεις; (Mijn) kind, waarom/wat huil je</p>	
<p>49</p>	<p>Kolon 49 (regel 362) maximumscore 2 Τί δέ σε φρένας ἵκετο πένθος; (En) welk leed heeft jou bereikt in je hart</p>	
	<p>Niet fout rekenen: (En) waarom heeft leed jou bereikt in je hart Niet fout rekenen: σε φρένας ἵκετο heeft je hart bereikt / is in je hart aangekomen</p>	
<p>50</p>	<p>Kolon 50 (regel 363) maximumscore 1 Ἐξάδα, Spreek het uit / Spreek ronduit</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
51	<p>Kolon 51 (regel 363) maximumscore 1 μὴ κεῦθε νόῳ, verberg het niet in je geest/hart</p> <p>Kolon 51 (regel 363) Niet fout rekenen: νόῳ vertaald met elke andere functie van de dativus dan dativus van plaats en elke andere betekenis dan geest/hart, bijvoorbeeld aan/voor/met/door/tijdens je geest/hart/plan/wil. νόῳ niet vertaald als dativus</p>	0
52	<p>Kolon 52 (regel 363) maximumscore 1 ἵνα εἴδομεν ἄμφω.” opdat wij het beiden weten</p> <p>Niet fout rekenen: ἵνα zodat</p>	
53	<p>Kolon 53 (regel 364) maximumscore 1 Τὴν δὲ (kolon 54) προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς· (En/Maar) de snelvoetige Achilles sprak tot haar</p>	
54	<p>Kolon 54 (regel 364) maximumscore 1 βαρὺ στενάχων luid kreunend / zwaar zuchtend</p>	

Bronvermeldingen

tekst 1	Homerus, Ilias 1.43-79
afbeelding 1	Atheense roodfigurige kelkkrater, Louvre; https://www.theoi.com/Olympios/Apollon.html (bekeken op 30 september 2021)
tekst 2	P. Barker, De stille van de vrouwen, Amsterdam 2019
tekst 3	Homerus, Ilias 5.330-351, vertaling J. van Gelder, Homerus, De Wil van Zeus, Amsterdam 1976
afbeelding 2	The Iliad Of Homer Engraved From The Compositions Of Iohn Flaxman R.A. Sculptor, London 1805; https://www.royalacademy.org.uk/art-artists/work-of-art/venus-wounded-in-the-hand-conducted-by-iris-to-mars-1 (bekeken op 30 september 2021)
tekst 4	Homerus, Ilias 22.248-277
tekst 5	Homerus, Ilias 1.348-365
vraag 19	Imme Dros, Ilios, het verhaal van de Trojaanse oorlog, Amsterdam 1999

